

Vzdělávací obor: **Osobnostní a sociální výchova**

Očekávaný výsledek učení: CSP-OSV-001-ZV5-001

Rozpozná své vybrané osobnostní vlastnosti, silné stránky a zkouší uplatňovat sebepoznání ve svém jednání.

Popis úrovně Na cestě

- Poznává své osobnostní vlastnosti a dovednosti a v rámci nich své silné stránky.
- Navrhne, jakou vybranou osobnostní vlastnost nebo dovednost má postava v příběhu a jak pomohla postavě v příběhu.
- Navrhne, jaké osobnostní vlastnosti a dovednosti pomáhají ve zvládnutí běžných i náročných situací ve školním i mimoškolním prostředí, zkouší si v modelových situacích upravovat svoje chování.
- Poznává, co ho ve školních nebo zájmových činnostech baví a jaké osobnostní vlastnosti a dovednosti díky nim rozvíjí.
- Naslouchá zpětné vazbě k rozvoji svých osobnostních vlastností a dovedností, kterou dostává od druhých, a zkouší popsat, jak tuto zpětnou vazbu využije.
- Komunikuje o svých potřebách při učení a zkouší postupy učení, které mu vyhovují.

Minimální doporučená úroveň: **Rozpozná své vybrané osobnostní vlastnosti, silné stránky a zkouší uplatňovat sebepoznání ve svém jednání.**

Obsah šablony	Obecný popis
1. Popis ilustrace pro běžné žáky	Popisuje ilustraci pro běžné žáky se zapojením žáků s LMP.
Krátký textový popis / anotace ilustrace k OVU	Poskytuje anotaci ilustrace k OVU.
Zapojení žáků s LMP do realizace ilustrace	Popisuje způsoby zapojení žáka s LMP do výuky a úpravy práce s ilustrací s ohledem na jeho vzdělávací potřeby.
2. Zadání pro žáky	Obsahuje obecný přehled aktivit, které žáci v průběhu hodiny plní, včetně práce s obrázky, textem, pracovním listem, diskusí a reflexí.
Zadání pro žáky I – žák s LMP pracující ve skupině žáků bez LMP	Vymezuje organizaci práce žáka s LMP ve skupině žáků bez LMP a popisuje přizpůsobení úkolů jeho možnostem.
Zadání pro žáky II – žák s LMP pracující individuálně ve skupině žáků bez LMP	Popisuje variantu individuální práce žáka s LMP v rámci běžné třídy žáků bez LMP se zjednodušenými materiály a podporou.
Zadání pro žáky III – žák pracující ve skupině žáků s LMP	Představuje variantu výuky ve skupině žáků s LMP s důrazem na názornost, jednoduchou strukturu a základní porozumění.
3. Vazba na klíčové kompetence	Ukazuje propojení výuky s rozvojem klíčových kompetencí žáků.
4. Popis ověřování	Shrnuje způsoby, kterými učitel ověřuje naplnění stanovených cílů výuky.
5. Metodický komentář	Shrnuje hlavní didaktické a metodické principy, z nichž šablona vychází, a upozorňuje na klíčové aspekty práce učitele s žákem s LMP.
6. Zdroje	Uvádí seznam použitých podkladů a zdrojů využitých při přípravě a realizaci výuky.

Osobnostní vlastnosti v příběhu

Navazuje na původní ilustraci autorky Mgr. Šárky Machové (<https://prohlednout.rvp.cz/metodika/csp-osv-001-zv5-001>)

Autorka ilustrace k MDÚ: Mgr. Anna Dušková

1. Popis ilustrace pro běžné žáky

Krátký textový popis / anotace ilustrace k OVU

Žáci nejprve poznávají a vybírají různé vlastnosti, které jsou jim blízké. Poté každý vytvoří krátký příběh, ve kterém se jedna vybraná vlastnost projeví jako silná stránka, protože hrdina v tomto příběhu díky této vlastnosti někomu či něčemu pomůže.

Zapojení žáků s LMP do realizace ilustrace

Běžní žáci¹ v rámci výuky pracují s ilustrací autorky Šárky Machové. V aktivitě nejprve objevují a pojmenovávají různé osobnostní vlastnosti a dovednosti, které jsou jim blízké, a uvědomují si své silné stránky. Prostřednictvím tvorby krátkého příběhu žáci pracují s vybranou vlastností či dovedností, kterou prezentují jako silnou stránku hrdiny, jenž díky ní pomáhá druhým nebo řeší konkrétní situaci. Při navrhování příběhu žáci reflektují, jak jednotlivé osobnostní vlastnosti a dovednosti ovlivňují chování člověka a pomáhají zvládat běžné i náročné situace. V modelových situacích si zkoušejí upravit své chování a hledají způsoby, jak své silné stránky využít ve školním i mimoškolním prostředí. Žáci se rovněž zamýšlejí nad tím, co je baví při školních a zájmových činnostech, a uvědomují si, jaké vlastnosti a dovednosti při těchto aktivitách rozvíjejí. Aktivita podporuje naslouchání druhým, přijímání zpětné vazby a hledání postupů učení, které jednotlivcům vyhovují. Použité strategie přispívají k rozvoji klíčové kompetence k učení, komunikační kompetence a sociální a personální kompetence, a současně podporují sebedopoznání a sebedůvěru žáků.

Žák s lehkým mentálním postižením (LMP) je do aktivity zapojen individuálně nebo v malé skupině se spolužáky bez mentálního znevýhodnění. Jeho úkoly jsou jednodušší a konkrétně vymezené, přičemž zachovávají smysluplnost učení. Žák s LMP může vybírat vlastnosti z obrázkového seznamu, nemusí je sám vymýšlet. Učitel nebo spolužáci mu mohou pomoci s tvorbou krátkého příběhu, přičemž hlavní konstrukci příběhu tvoří ostatní, a žák s LMP doplňuje hlavní postavu, vybranou vlastnost a čin, kterým hrdina pomáhá. Žák s LMP může pracovat individuálně nebo s podporou pracovního listu, který obsahuje jasně vyznačená okénka: Kdo je hrdina? Jaká je jeho vlastnost? Jak díky ní pomáhá? V průběhu aktivity učitel poskytuje vizuální podporu, názorné ukázky a jednoduché otázky, aby žák rozuměl významu jednotlivých vlastností a dovedností a dokázal je pojmenovat slovně nebo gestem. Při sdílení žák ukazuje obrázek hrdiny a stručně popisuje jeho vlastnost a čin, čímž se aktivně zapojuje do diskuse. Aktivita podporuje rozvoj sebedopozetí, sebedůvěry, pozorovacích dovedností a komunikace, a umožňuje žákovi s LMP bezpečně prožít úspěch při prezentaci výsledků.

Ilustrace k MDÚ je zpracována pro využití ve výuce žáků s LMP v těchto organizačních formách:

- Žák s LMP pracující skupinově s žáky bez LMP / zadání pro žáky I
- Žák s LMP pracující individuálně ve skupině žáků bez LMP / zadání pro žáky II
- Žák pracující ve skupině žáků s LMP / zadání pro žáky III

¹ Pojmeme běžný žák je rozuměno žák bez LMP.

2. Zadání pro žáky

Zadání pro žáky I

žák s LMP pracující ve skupině žáků bez mentálního znevýhodnění

Žák s LMP vzdělávaný v běžné třídě spolupracuje se skupinou spolužáků bez LMP. Do skupinové práce se zapojuje aktivně, účastní se společných aktivit a přidává své názory. V některých částech práce může učitel upravit nároky kladené na žáka s LMP podle jeho schopností, aby byla práce pro něj zvládnutelná.

1. Úvod do tématu

Žák s LMP je zapojen především v úvodní části aktivity, kdy skupina spolužáků může poskytnout podporu při výběru vhodné kladné vlastnosti. Učitel připraví pro žáka s LMP **obrázkový seznam vlastností** doplněný jednoduchými symboly (např. veselý, silný, hodný), z něhož si žák může vybrat. Tím se eliminuje nutnost samostatného generování abstraktních pojmů a umožní se žákovi plnohodnotně participovat. Spolužáci mohou žákovi pomoci s formulací jednoduchých spojení, například „Hodný Honza“ nebo „Milá Monika“.

Učitel průběžně ověřuje **porozumění jednotlivým vlastnostem** pomocí jednoduchých otázek typu: „Co znamená být hodný?“ Tento přístup podporuje aktivní zapojení žáka, snižuje kognitivní zátěž a zároveň posiluje jeho **sebepečení**, protože může reflektovat pozitivní vlastnosti, které v žákovi vidí ostatní.

V druhé části aktivity žák s LMP **spolupracuje na tvorbě společného příběhu**, přičemž jeho role spočívá ve výběru hlavní postavy, rozhodování, komu postava pomůže, a popisu jejích pozitivních skutků. Žák může doplňovat nápady, zatímco **hlavní strukturu příběhu tvoří ostatní** členové skupiny. Učitel poskytuje jasnou vizuálně-strukturovanou podporu, například pracovní list s třemi okénky: *Kdo je hrdina? Jaká je jeho vlastnost? Jak díky ní někomu pomáhá?* Tímto způsobem je žák s LMP veden k cílenému vyjádření, přičemž zůstává zachována srozumitelnost a možnost úspěšného zapojení do skupinové práce.

Úkol pro všechny žáky:

- Ukázat obrázky všem žákům a názorně vysvětlit, co každá vlastnost znamená.
- Podporovat volbu vlastnosti pomocí vizuálního ukazování, pojmenování a jednoduchých příkladů z každodenního života.
- Zapojit spolužáky do pomoci žákovi s LMP při formulaci spojení, např. „Hodný Honza“.
- Při tvorbě příběhu umožnit žákovi s LMP vybrat hrdinu a jeho vlastnost, popsat jednoduchými větami, co hrdina udělal dobře.
- Povzbuzovat žáka s LMP k neverbálnímu vyjádření, pokud se necítí na slovní formulaci – například ukázáním obrázku, gestem nebo symbolem.

Ukázka obrázkového systému pro žáka s LMP

Tento **obrázkový seznam vlastností** je určen pro **žáky s LMP** a slouží jako vizuální podpora při identifikaci a pojmenování kladných lidských vlastností. Každý obrázek je doplněn jednoduchým symbolem, který názorně ilustruje danou vlastnost, což usnadňuje porozumění a volbu vlastnosti. Učitel může využít tento materiál při úvodní aktivitě, kdy žák s LMP vybírá vlastnost, kterou připiše svému hrdinovi, nebo při skupinové diskusi o pozitivních vlastnostech.

Zdroj:

Generováno AI. (2025). Obrázky vlastností pro žáky s LMP. Vytvořeno pro potřeby výuky.

Zadání pro žáka s LMP:

Tyto obrázky ti pomohou **vybrat vlastnost**, která tě nejvíce vystihuje nebo kterou chceš dát svému hrdinovi. Každý obrázek ukazuje, co znamená být hodný, veselý, silný, pomáhající a další.

- Podívej se na obrázky a vyber jednu vlastnost, která se ti líbí.
- Můžeš použít křížek nebo kolečko, abys označil svůj výběr.
- S pomocí učitele nebo spolužáků můžeš říct, proč sis vybral právě tuto vlastnost.
- Tuto vlastnost můžeš použít při tvorbě příběhu o svém hrdinovi – co tvůj

hrdina udělá a jak pomůže ostatním.

- Pokud chceš, můžeš použít gesto nebo ukázat obrázek, aby ostatní pochopili, co jsi vybral.

Zadání pro žáky II

žák s LMP pracující individuálně ve skupině žáků bez mentálního znevýhodnění

Žák s LMP může při individuální práci využít **digitální technologie**, například tablet, notebook nebo mobilní telefon, pro zobrazování obrázků vlastností, pracovních listů nebo modelových příkladů. Texty a pracovní materiály jsou pro něj **zkrácené a zjednodušené**, v případě potřeby lze **zvětšit písmo** pro lepší čitelnost. V pracovním listu má žák možnost **vybírat z předem připravených vlastností**, z nichž jednu označí jako hlavní pro svého hrdinu. Struktura příběhu je zjednodušena na maximálně **tři části**: Kdo je hrdina? Jaká je jeho vlastnost? Jak díky ní někomu pomáhá?

Dále se doporučuje **využití obrázků a piktogramů**, které podporují porozumění a upevňují představu o vybrané vlastnosti. Při práci s asistentem pedagoga nebo učitelem se lze zaměřit také na **emoce, které téma u žáka vyvolává**. Pokud žák látce nerozumí, lze ji přiblížit pomocí **každodenních situací** – například ve třídě, doma nebo v obci.

Jako doplňkovou aktivitu může žák **ostatním ukázat, jak jeho hrdina vypadá**, například předvedením obrázku nebo gestem, čímž se podporuje **aktivní zapojení do sdílení a diskuse**.

1. Úvod do tématu (viz Varianta 1)

V úvodní fázi aktivity poskytuje učitel **žákovi s LMP** cílenou podporu a strukturované vedení, zejména při výběru a pojmenování vlastností, které charakterizují **kladné lidské chování**. Učitel nabízí **žákovi s LMP** omezený a přehledný výběr **3–5 jednoduchých vlastností** (např. hodný, veselý, silný, rychlý), čímž snižuje kognitivní zátěž a usnadňuje rozhodování. Prostřednictvím **krátkých, jasně formulovaných otázek** (např. *Která vlastnost se ti líbí? Která se k tobě hodí?*) učitel **žáka s LMP** aktivně zapojuje do procesu volby.

Porozumění jednotlivým vlastnostem je u **žáka s LMP** systematicky podporováno pomocí **kartiček, ilustrací nebo názorných ukázek**, které usnadňují pochopení významu pojmů a jejich propojení s osobní zkušeností. Učitel **žáka s LMP** průběžně povzbuzuje a vede ho k tomu, aby dokázal zvolenou vlastnost **pojmenovat a vyjádřit jednoduchou větou** (např. *Jsem hodný – rád pomáhám*), čímž rozvíjí jeho komunikační dovednosti i základní sebereflexi.

2. Zadání úkolu

V další fázi je **žák s LMP** motivován k vytvoření **krátkého příběhu** (přibližně 3–4 věty), v němž se zvolená vlastnost projeví v konkrétní situaci. Učitel poskytuje **žákovi s LMP** strukturovanou oporu formou **pomocných otázek, obrázků, modelových příkladů** nebo pracovního listu s jednoduchou osnovou (např. *Hrdina se jmenuje..., Je hodný/veselý..., Pomohl tak, že...*). Tato podpora umožňuje **žákovi s LMP** udržet základní logickou strukturu sdělení a vyjádřit obsah přiměřeným způsobem.

Součástí aktivity může být také **výtvarné zpracování**, při němž **žák s LMP** vytváří ilustraci hrdiny ztělesňujícího zvolenou vlastnost. Učitel podporuje propojení **obrazového a slovního vyjádření**, čímž napomáhá hlubšímu porozumění a lepšímu zapamatování učiva.

Při sdílení výstupů ve třídě učitel vytváří **bezpečné, respektující a podporující prostředí**, ve kterém může **žák s LMP** prezentovat svůj výstup krátkým slovním projevem nebo alternativní formou, například **ukázáním obrázku či neverbálním vyjádřením**.

3. Reflexe

V závěrečné reflexi učitel individuálně vede **žáka s LMP** k pojmenování toho, **co hrdina udělal správně**, jaké pocity jednání vyvolalo a jak se **žák s LMP** cítil při tvorbě vlastního příběhu. Důraz je kladen především na **ocenění snahy, nápadu a zvoleného způsobu vyjádření**, nikoli na jazykovou nebo formální správnost. Tím je posilováno pozitivní sebepojetí **žáka s LMP**, jeho motivace k učení a aktivní zapojení do výuky.

Zadání pro žáky III

žák pracující ve skupině žáků s lehkým mentálním postižením

V této aktivitě pracují **žáci s LMP**, jejichž vzdělávání vyžaduje **jednodušší úkoly, silnou vizualizaci a jasné vedení učitele**. Cílem je, aby žák pochopil **základní souvislosti** mezi vlastnostmi a chováním a dokázal je vyjádřit. Učitel využívá **digitální technologie, obrázky, krátké texty, pracovní listy a názorné ukázky**, aby podporoval porozumění a aktivní zapojení žáka.

1. Úvod do tématu

Učitel žákům představí téma zaměřené na **silné stránky jednotlivce a kladné osobní vlastnosti**. Žákům vysvětlí, že každý člověk má určité schopnosti a vlastnosti, ve kterých je dobrý a které mohou být přínosné pro ostatní. Prostřednictvím společné diskuse, názorných ukázek a výtvarné činnosti budou tyto vlastnosti pojmenovány, popsány a dále rozvíjeny.

Zadání pro žáky:

1. Vyber si obrázek s názvem vlastnosti, která začíná na stejné písmeno jako tvoje jméno.
2. Společně si ukážeme, kdo si jakou vlastnost vybral.
3. Popíšeme si, co jednotlivé vlastnosti znamenají a jak se mohou u lidí projevat.
4. Společně vytvoříme třídní seznam vlastností.
5. Ze seznamu si vyber jednu vlastnost, která se ti nejvíce líbí.
6. Tato vlastnost bude patřit tvému hrdinovi. Vyplň pracovní list a nakresli svého hrdinu.
7. Představ svůj pracovní list a obrázek spolužákům.
8. Společně si o hrdinech popovídáme:
 - Jaký je tvůj hrdina?
 - Co tvůj hrdina udělal?
 - Jaká byla silná stránka tvého hrdiny?

Lze využít také Ukázku obrázkového systému pro žáka s LMP (viz [Varianta 1](#)).

Pracovní list „Můj hrdina a jeho silná vlastnost“ pro žáka s LMP

1. Vyber jednu vlastnost, která začíná na **stejně písmeno jako tvoje jméno**.

(Označ slovo křížkem)

Písmeno	Vlastnost	Označení
A	Aktivní	
B	Bezpečný	
C	Čistý	
D	Dobrácký	
E	Energický	
F	Férový	
G	Vlídny	
H	Hodný	

CH	Chytrý	
I	Inteligentní	
J	Jednoduchý	
K	Klidný	
L	Laskavý	
M	Milý	
N	Nápomocný	
O	Ochotný	
P	Podporující	
Q	Tichý	
R	Rychlý	
S	Silný	
T	Tichý	
U	Upřímný	
V	Veselý	
W	Vtipný	
X	Skvělý	
Y	Ochotný	
Z	Zodpovědný	

2. Co znamená tvoje vlastnost?

Napiš nebo nakresli, co tato vlastnost znamená:

3. Tvůj hrdina

Jméno hrdiny: _____

Vlastnost hrdiny: _____

4. Nakresli svého hrdinu:

5. Silná stránka hrdiny

Napiš, co je na hrdinovi nejlepší:

6. Sdílení s ostatními

Připrav se ukázat svůj obrázek a říct:

- Jaký je tvůj hrdina?
- Co udělal?
- Jaká byla jeho silná stránka?

3. Vazba na klíčové kompetence

Název KK Složka KK Kód OVU	Znění OVU KK / MDÚ	Vzdělávací strategie
KK osobnostní a sociální Identita KOS-SEB-000-ZV5-001	OVU: <i>Poznává jedinečnost vlastní osobnosti.</i> MDÚ: <i>Poznává jedinečnost vlastní osobnosti.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Vytvářím bezpečné a podporující prostředí, kde žák může vyjádřit, co má rád, co mu jde a v čem se cítí být dobrý. - Zařazuji krátké a jasně vedené kroky, které umožňují individuální úspěch. - Podporuji sebeuvědomění – vedu žáky, aby poznali, že každý má jiné silné stránky. - V reflexi vedu žáky k pojmenování pocitů. - Pomáhám žákům poznávat jejich zájmy, schopnosti a hodnoty (zaměřuji se na propojení témat výuky či dovedností a postojů z učení).

4. Popis ověřování

V rámci hodnocení vzdělávací aktivity zaměřené na rozvoj kladných osobních vlastností žáků s lehkým mentálním postižením (LMP) se uplatňuje diferencovaný přístup podle formy zapojení žáka a typu třídy.

Varianta 1 – U žáků s LMP pracujících ve **skupině žáků bez mentálního znevýhodnění** učitel sleduje **aktivní zapojení žáka** s LMP do činnosti, zejména zda žák s LMP přináší vlastní nápady, rozhoduje o výběru vlastnosti či postavy a podílí se na tvorbě příběhu. Současně je ověřováno **porozumění významu vybrané vlastnosti** a schopnost ji propojit s konkrétním projevem chování žáka s LMP, a to prostřednictvím **krátkých ověřovacích otázek** a názorných dotazů.

Varianta 2 – V případě, že žák s LMP pracuje **samostatně v běžné třídě**, učitel hodnotí, zda žák s LMP **aktivně využívá poskytnutou podporu** a dokáže pracovat s nabízenými vlastnostmi. Posuzuje se, zda žák s LMP rozumí významu jednotlivých vlastností a dokáže je **pojmenovat ve větě**, například „Jsem hodný – rád pomáhám“. Dále učitel sleduje, zda žák s LMP efektivně využívá **pracovní listy, ilustrace či modelové příklady** a zda dokáže při sdílení prezentovat svůj příběh **slovně nebo neverbálně** (např. ukázkou obrázku či gestem), čímž je podporována jeho schopnost komunikace a sebeprezentace.

Varianta 3 – U žáků vzdělávaných **v rámci malých skupin MDÚ** je součástí hodnocení zejména **pozorování aktivního zapojení**, tedy zda žáci s LMP přemýšlí o výběru vlastností, reagují na otázky učitele, zapojují se do sdílení a spolupráce a využívají dostupné podpůrné pomůcky (kartičky, pracovní listy, modelové příklady) k dokončení úkolu. Hlavními kritérii hodnocení jsou **míra zapojení, porozumění vlastnostem, schopnost propojit vlastnost s činem a účast při sdílení**, nikoli jazyková správnost nebo rozsah textu.

5. Metodický komentář pro učitele

V rámci realizace vzdělávací aktivity zaměřené na rozvoj kladných osobních vlastností žáků s lehkým mentálním postižením (LMP) je klíčové diferencovat způsoby zapojení žáků podle jejich schopností a typu vzdělávací skupiny.

U žáků s LMP pracujících ve skupině žáků bez mentálního znevýhodnění učitel strukturuje aktivitu tak, aby žák s LMP měl **jednodušší, avšak významnou úlohu** pro fungování skupiny. Může se jednat například o výběr hlavní vlastnosti postavy, pojmenování hrdiny nebo jednoduchou vizuální reprezentaci děje (kresba). Role žáka s LMP jsou předem jasně definovány, ostatní členové skupiny zajišťují podporu při čtení, zápisu či formulaci vět, zatímco žák s LMP přináší své nápady a rozhodnutí. Při prezentaci svého příběhu může žák s LMP využít obrázek místo čtení textu. Učitel během aktivity sleduje, aby žák byl **aktivním účastníkem**, nikoli pouhým pozorovatelem, a aby se účinně zapojoval do sdílení myšlenek a kreativního procesu.

V případě **samostatné práce žáka s LMP v běžné třídě** učitel připraví **vizuální podporu**, například karty s vlastnostmi nebo piktogramy činností, ze kterých žák s LMP vybírá. Zadání je koncipováno **stručně, jednoznačně a rozděleno do jednotlivých kroků**, aby bylo zajištěno pochopení. Žák s LMP následně tvoří jednoduchý příběh v obrázkové podobě nebo zapisuje krátké věty (3–4 věty), přičemž učitel slovně doprovází

a modeluje proces, například pokládáním otázek typu: „Jakou vlastnost si vybereš? Komu hrdina pomohl?“. Takto je podpořena schopnost žáka s LMP **porozumět významu vlastností a propojit je s konkrétním chováním**.

Pro **žáky s LMP vzdělávané v rámci malých skupin MDÚ** je učitel během celé aktivity **průvodcem a facilitátorem** učení. Pomáhá žákům s LMP chápat význam jednotlivých vlastností, vede je k jejich propojení s konkrétním chováním či situacemi a podporuje bezpečné prostředí, které **posiluje pocit bezpečí a respekt mezi žáky s LMP**. Tvorba třídního seznamu vlastností poskytuje vizuální rámec, který žákům napomáhá při výběru vlastnosti pro příběh. Při tvorbě hrdiny a krátkého příběhu žáci vyjadřují své nápady **kreativně a přizpůsobeně svým schopnostem**. Celá aktivita probíhá formou řízené skupinové práce s důrazem na **opakování, vizuální podporu a průběžné vedení učitelem**, přičemž sdílení pracovních výstupů se realizuje v kruhu, pomocí ukázky obrázku a jednoduchého slovního komentáře.